

Kultur & Nöje

Bildkonst

”Vilda målare” samlade i växthuset i Kosters Trädgårdar för att gå igenom färglära och börja experimentera med färger och landskap.

Bild: Marita Adamsson

Här målas det för det vilda i Kosters Trädgårdar

Ute faller sommarregn – det vill säga skyfall. I växthuset är det sträcker sig vinrankorna från taket för att se på kolteckningar och paljetter. Kreativitet råder.

Nina Lillefjaere från Ulefoss i Telemark är keramiker, men hon målar också och nu är hon en av deltagarna i Jan van Broeckers kurs Wildpainting för att finna nya sätt att måla.

– Det handlar om att vara närvarande, använda hela sig själv

och alla sinnen, säger hon.

Jan van Broecker står för kursen tillsammans med sin hustru Cecile.

– Vi söker speciella platser, där man kan vara ute i naturen, berättar hon och räknar upp Bize i Frankrike, Engeløya i Lofoten, Kandal på Vestlandet, Öland och Gotland.

På Koster är det första gången.

Förutom naturen är mat, måltiden och samtalen viktiga ingredienser i kurserna.

– Jag säger att jag målar när jag lagar mat, säger hon.

Men den här gången lagar hon inte mat. De nyttjar restaurangen

på Kosters Trädgårdar.

För Jan van Broecker handlar Wildpainting framför allt om två saker: att måla landskap som är vilda, i bemärkelsen inte är så starkt rörda av människohand – inte städer, inte industrilandskap – och att måla på ”ett vilt sätt”.

– Inte så att man ska kasta färgen på duken, men jag vill att de ska måla på ett sätt som de inte gjort förr, upptäcka nya sätt att använda färg.

Han kan till exempel be sina elever att måla landskap ”så fel som möjligt”, använda komplementfärgerna istället för det deras ögon ser. Är himlen blå får de pröva att måla den orange, gröna träd får bli röda. Sedan kan man måla som man verkligen ser det ovanpå. Då brukar man upptäcka nya nyanser – blått ovanpå en orange yta får en annan ton – och man kan lämna flikar av det orange i den blå himlen, som man kanske aldrig gjort förr.

Det blir en färgmelodi som är besläktad med Göteborgskoloristernas. Inge Schiöler målade ju också Kosternaturen i färger som

”

Jag vill att de ska måla på ett sätt som de inte gjort förr, upptäcka nya sätt att använda färg

Jan van Broecker
kursledare

vid en första anblick kan kännas främmande, kanske ”fel”.

Just nu är växthuset platsen för en övning, där Jans elever tecknar konturerna av ett landskap de har på bild med hjälp av kol, för att sedan fylla i med färg. När det torkar upp utanför blir det utflykter i det verkliga Kosterlandskapet, förmodligen till Nordkoster, till Brevik och till Sydkosters stora värdek.

– Ni får bara de här färgerna: magenta, citrongul och himmels-

Frans Koenigs betraktar sin målning med kritiska ögon.

Jan van Broecker berättar om dagens uppgift.

Birgitta Lindberg från Stockholm arbetar annars mest med textil, men målar också.

blå, säger Jan och plockar fram.

– Och som bonus turkos, lägger han till.

Den röda magentan är den mörkaste de har att tillgå.

– Om ni har ett mörkt parti, fundera på hur ni kan blanda de här färgerna utan att ha något riktigt mörkt att tillgå.

Så presenterar han två former av vitt: zinkvitt, den mjuka vita som används för att blanda färger, och titanvitt, jätten som dräper och kan nyttjas för att måla över när man inte är nöjd.

Brechtje Bakker, från Nederländerna liksom Jan och Cecile, känner Jan van Broecker sedan länge.

– Jag målade som ung och vill börja igen, berättar hon.

Hon har varit på kurs hos honom förr och säger att kombinationen av att få vara i naturen och måla naturen lockar henne.

Yrsa Dahlman från Göteborg har fått kursen i 30-årspresent. Perfekt, säger hon, eftersom hon gått en del kurser förr och målar på fritiden men har kört litet fast och behöver ny input.

I ett annat av växthusets rum finner jag hennes mamma Ylva Dahlman vid staffliet. Hon blandar zinkvitt i sin färg och får fram en mycket, mycket ljus grön nyans.

– Jag har gett kursen i present till min dotter. Vi ville resa bort tillsammans och måla, säger hon.

Hanni Nordling har ursprunget i Zürich och hemmet i Värmland och har aldrig varit på Koster förr. Nu vill hon pröva akrylmålning, eftersom hon målar akvarell annars. Ingalena Persson från Hällefors känner Jan och Cecile sedan de bodde i Hällefors och har varit på deras kurser flera gånger förut. Hon tycker om hans sätt att undervisa, berättar hon.

Frans Koenigs, holländare från Uppsalatrakten, tar ett steg tillbaka och studerar sin målning.

– Det borde jag ha gjort tidigare, säger han, inte helt nöjd.

Han kan komma att ta till dräpan titanvitt och börja om.

Marita Adamsson
marita.adamsson@stnb.se

Opera

Verdis Trubaduren spelas på Fredrikstens fästning

Sent onsdag kväll när mörkret faller är det dags igen för operapremiär på Fredrikstens fästningen. Opera Østfold sätter för andra gången i sin 14-åriga historia upp Verdis Trubaduren.

Operan, byggd på ett spanskt drama, kretsar kring kärlek, hämnd och förvecklingar. Den hade premiär i Rom 19 januari 1853 och är ett av Giuseppe Verdis mest spelade verk.

Intrigen är invecklad. Det handlar om greve Luna som vill gifta sig med Leonora, som dock är förälskad i Manrico.

I bakgrunden finns hämndmotivet: Manricos mor Acuzena, beskriven som en av Verdis mest gåtfulla och intressanta gestalter, har en gång hämnats sin egen mor, zigerskan som brändes på bål av Lunas familj, genom att röva bort en av grevens söner och kasta honom på elden.

Under historiens gång visar det sig dock att hon i förvirrat tillstånd istället bränt ett av sina egna barn. Manrico är därför egentligen Lunas bror.

Trubaduren är en av Verdis mycket stora, med flera berömda arior, och anses ställa osedvanligt höga krav på sångarna. I sin presentation av den kommande föreställningen upprepar Opera Østfold de ord Metropolitanchefen Rudolf Bing lär ha fällt om verket: "Det är väl-

Dags för fästningen att bli operascen igen.

Bild: Marita Adamsson

digt enkelt att sätta upp *Il Trovatore* (Trubaduren) – du behöver bara de fyra bästa sångarna i världen."

Det handlar om att den som ger sig i kast med någon av de fyra stora rollerna inte bara ska kunna sjunga utan också behöver kondition som en toppidrottare.

På Fredriksten får vi se och höra den koreanske barytonen Dong-Hwan Lee i rollen som greve Luna. Han har bland annat sjungit stora roller vid Deutsche Oper i Berlin. Leonora görs av Maria Fontosh från Ukraina, som är utbildad i Stockholm och har sjungit på en rad av Europas stora operascener.

Rollen som den gåtfulla Acuzena görs av Olesya Petrova, ung sångerska från St Petersburg, som redan hunnit framträda på bland annat Metropolitan. Manrico görs av Gaston Rivero, en av

världens stora dramatiska tenorer.

Greve Lunas väpnare Ferrando, den man som berättar historien om Acuzenas mor, sjungs på Fredriksten av Trond Gudevold, basbaryton från Fredrikstad. Han framträder ofta på norska scener och var i många år medlem av den fasta ensemblen vid operan i Kiel.

Trubaduren har spelats en gång tidigare på Fredrikstens fästning. Året var 2007 och det var andra gången fästningen gjordes om till operascen. Starten för operaverksamheten gick 2005 med den nyskrivna *Aurora*, som handlade om unionsupplösningen.

Sedan dess är det opera på fästningen vartannat år. Årets föreställningsdagar är 12, 14 och 15 juni.

Marita Adamsson

Festival

Krokstrand gör stenhuggarfestival som sätter Idefjorden i centrum

I år är det Krokstrands tur att anordna Stenhuggarfestivalen och Krokstrand väljer som tema **Vattnet som förenar**.

– Vi är vana vid att vatten utgör en gräns. Men för oss är Idefjorden snarare en icke-gräns. Folk som bott på olika sidor om fjorden har flytt över fjorden, gift sig över fjorden och arbetat över fjorden, säger Mia Öster, ordförande i samhällsföreningen och en av arrangörskrafterna bakom årets festival.

Vattentemat åskådliggörs på olika sätt när det är festivaldags lördag 15 juni. Tre föredrag med Idefjorden i centrum är inbokade:

Svein Norheim från Halden Historiske Samlinger har skrivit en bok om livet kring fjorden och han kommer nu till Krokstrand och berättar.

Krokstrandsbon Mats Larsson driver inte bara Krokstrands bigårdar utan är också dykare och fotograf, men specialintresse för nakensnäckor. Han deltar genom att berätta om allt det liv som finns under ytan i Idefjorden, för några decennier död och förorenad.

Så kommer även smeden Ivan Dahlstrand, tidigare bosatt i Krokstrand, för att kasta ljus över frågan

Förra årets festival hölls på norska sidan fjorden, med bland annat ett stenhuggarspel.

Bild: Marita Adamsson

om det finns något samband mellan graniten i Krokstrand och Påskön.

Allt sker i Folkets Hus, där det också bli fotoutställning med bilder av Thomas Örn Karlsson, även han före detta Krokstrandsbo. Han har fotograferat vattendrag i hela Västra Götaland i ett stort naturprojekt och visar nu bilder från bland annat Enningdalsälven.

Utänför restaurang Stenhoggarn

blir det musikframträdanden med Hogdals Spelmanslag samt duon Malin och Martin Skär, som bland annat skrivit nya stenhuggarvisor.

Det blir också marknadsstånd med lokala och miljömässigt hållbara produkter. Barnen får chans att bygga insekts hotell.

Marita Adamsson